

6. Piren M. Suchasna ukrajins'ka polityko-vladna elita i problemy natsional'noyi samoidentyfikatsiyi [Text] / Mariya Piren// Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu «Ostroz'ka akademiya». Seriya «Kul'turolohiya». – 2017. – Vyp.18. – S.16–20.

7. Stepyko M. T. Ukrainyins'ka identychnist': fenomen i zasady formuvannya [Text] / M. T. Stepyko. – K.: NISD, 2011. – 336 s.

8. Fridrih Nicshe. Tak govoryl Zaratustra [Tekst] / Fridrih Nicshe. – M.: Interbuk, 1990. – 301 s.

9. Fukujama F. Konec istorii i poslednij chelovek [Tekst] / Frjensis Fukujama; per. s angl. M. B. Levina. – M.: ACT: Poligrafizdat, 2010. – 588 s.

*Tarasova N. Yu., candidate of philosophical sciences, Associate Professor, Associate Professor of Department of Philosophy and Pedagogics, State Higher Education Institution «National Mining University» (Ukraine, Dnipro), tarasova116@ukr.net*

#### Cultural contradictions of post-industrial society as a factor of complicating national identity. Theoretical ideas of Daniel Bell in the Ukrainian existential context

*This article presents the concept of cultural contradictions of the post-industrial society of Daniel Bell. Research goal was to prove its relevance as a methodological reference point for the discourse of the informatization processes of Ukrainian society, which demonstrate complexities in many spiritual and social aspects, provided with a contradictory legacy of the transition period from late industrial to information culture. Dialectical, comparative, structural, hermeneutical methods of analysis were used in this work. There was revealed the amplitude of cultural changes in the process of the disintegration of the culture's integrity into three autonomous sectors—the social organization and the technological and economic structure, politics and culture. It is reasoned that each of these spheres acquires its own direction of development, leading to a cultural imbalance. Conclusions are drawn about how, under the influence of universalization in the culture of a postindustrial society, social solidarities, collective identities, national identification of society are being complexified.*

**Keywords:** post-industrial society, culture, techno-economic order, social structure, axial principles, national identity, collective identities, ethno-cultural preferences, self-fulfillment.

\* \* \*

УДК 177.61

**Туренко В. Е.,**

кандидат філософських наук, молодший науковий співробітник філософського факультету, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ), amo-ergo\_sum@ukr.net

#### ОСОБЛИВОСТІ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ДРУЖБИ І ЗАКОХАНОСТІ У ПЛАТОНА: ПОСТАНОВКА ПИТАННЯ

*Здійснюється комплексне висвітлення експлікації дружби та закоханості у спадщині Платона. Доводиться, що закоханість, на думку античного мислителя, є здебільшого негативним феноменом у структурі людського буття. Виявлено, що дружба, згідно з концепцією давньогрецького філософа, може бути двох видів: така, що заснована на протилежних цінностях, характерах, роду діяльності, і така, що в основі своєї передбачає спільні інтереси, зацікавлення тощо.*

**Ключові слова:** дружба, закоханість, Платон, «Федр», «Лісід», антична філософія, філософія любові.

Актуальність теми дослідження обумовлена з ситуацією питання ідентифікації стану любові в українському (ширше – світовому) суспільстві. Що на сьогодні відбувається з любов'ю: девальвація, дефіцит або модернізація? Хоча питання про кризу любові у суспільстві ставилося у історико-філософському дискурсі неодноразово (Платон «Бенкет», Еразм Роттердамський «Книга християнського лицаря»), однак в результаті потужного науково-технічного прогресу, воно стає лунати наразі дедалі більш гостро. Відповідно відбуваються пошуки «рятівних кіл», які допоможуть

зберегти справжнє розуміння тих чи інших феноменів людського існування, в т.ч. і любові, закоханості і дружби. Одним з таких культурних явищ є філософська думка. Саме в ній зберігається мудрість тисячоліть про ключові проблеми людства, які є стрижневими для кожної особистості – зокрема і дружба та закоханість.

Можна зауважити, що охоча існує ряд доволі ґрунтовних та глибоких праць стосовно осмислення дружби та любові у Платона, О. Лосєва, В. Соловйова, Д. Е. Anderson, К. Corrigan, М. J. Lutz, R. L. Mitchell, J. Poulakos, D. A. Ross, B. Ruby, G. Sadler, A. Van de Vijver все ж можемо зауважити, що акцент в них здебільшого робиться на діалозі «Бенкет», тоді як висвітлення даної проблематики в контексті «Федра» та «Лісида» є все ж побіжним, а відтак таким, що потребує детального аналізу, що і ставить за мету представлена наукова стаття.

Спершу треба зауважити, що у діалозі «Федр» філософська картина любові досить відмінна від «Бенкету». Вона обумовлена тим, що в центрі уваги постає не стільки сама любов скільки саме закоханість. Відтак в осмисленні даного феномену вже менше місця займають міфологічні сюжети (в т.ч. і з епосу), літературні твори ліриків та драматургів, натомість погляд на закоханість, точніше сказати, на закоханість містить як оптимістичне, так і песимістичне «забарвлення».

Загалом необхідно відзначити, що в культурно-історичному контексті закоханість століттями сприймалась як почуття, яке розбиває сімейну пару, як адюльтер. Закоханість розділяє те, що було єдиним, і поєднує те, що було роз'єднаним, але висуває при цьому структурну альтернативу стосункам, які існували дотепер. Закоханість – процес, в якому людина, яку ми зустріли і яка відповіла на наші почуття – стає об'єктом нашого пристрасного бажання. І це змушує нас переглянути, переосмислити все наше життя, і, перш за все, своє минуле. І навіть не просто переосмислити, а немовби заново народитися [2, с. 184–195].

Закоханість, на думку Платона, подібна до хворобливого та безрозсудного стану [Phaedr. 231c–d; 233b]. Платон у своїх роздумах про закоханість підходить більш негативно; він акцентує на нездоровому та нерозумному стані людини, яка втрапляє в дискурс закоханості. Закоханість – це неспокійний стан і не «відпочинок», а навпаки, багаторстраждальний шлях, під час якого люблячі опиняються в низці різноманітних випробувань та перевірок на «міцність» їх почуттів. Доречним тут буде пригадати інше порівняння закоханості, а саме порівняння з мисливством, що присутнє у діалозі «Софіст» [Див.: Soph. 222e].

Закоханість має свою неповторну «історію», свій унікальний «час», в якому присутні такі специфічні риси, які не притаманні жодному з екзистенціалів чи феноменів людського існування. Закоханість має свій особливий «шарм», «смак», який не слугуєш ані з дружиною, ані з коханням. Це імпліцитно відображено і у «Федрі». Платон у даному діалозі досить фундаментально досліджує поведінку люблячих в дискурсі закоханості:

1) У закоханих присутнє поєднання сміливості та слабкості [Phaedr. 231c–d];

Суб'єкти закоханості, на думку давньогрецького мислителя, амбівалентні, оскільки вони, з однієї точки зору, ладні на все, аби догодити предмету закоханості, на

вісі її забаганки і бажання, проте водночас, коли їм щось не вдається зробити заради тих у кого вони закохані, настільки засмучуються і тужать, що не знаходять собі місця. Без сумніву, як наголошує І. Ільїн: «коли починається закоханість, там закінчується байдужість, млявість, екстенсивність: людина збирається і зосереджується, її увага і інтерес концентрується на одному змісті, а саме на предметі любові; тут вона стає інтенсивною, душа її починає немовби загострюватися і горіти» [4, с. 154].

Слабкість в дискурсі закоханості полягає в тому, що предмет та суб'єкт закоханості перебувають у стані невизначеності. І те, що вона надає закоханим сміливість, разом з тим надає невпевненість. Нескінченне завжди пов'язане з невизначеним. Його можна позначити, окреслити, виміряти. Воно не піддається визначенню, ламає будь-які рамки і переходить будь-які межі. Заперечуючи власні закони, любов завжди випереджає будь-яку, навіть саму швидку з «моментальних зйомок»; про неї можна говорити лише як про історію, безнадійно застарілу вже в момент викладу. З точки зору розуму, любов, навіть якщо вона і прагне до правдивих образів і чітких схем, спочатку несе в собі гріх безформності [3, с. 210].

2) головний момент в дискурсі закоханості – це побачення та діалог [Phaedr. 232b];

Чому на думку Платона так важливі побачення, споглядання одне одного? Сучасний мислитель Д. Мануссакіс у праці «Бог після метафізики» стверджує, що саме завдяки зору ми здатні пізнавати, що наше, а що – ні [7, с. 38] в тому сенсі, що ми дивимося на Іншого як на самого себе. Починаючи любовний дискурс любові (не закоханості), ми впізнаємо себе і постаємо в Іншому, мов у дзеркалі. На дорослу людину батьки вже не мають впливу, але у коханій особистості можна побачити себе. Коли очі спостерегли в Іншому щось негативне, то необхідно шукати і виправляти ту ж рису в собі. Предмет любові – ось людина, хто допоможе нас удосконалити. Не треба шукати психологів, психоаналітиків, чи ж хто би порадив, як жити. Основне – це очі, погляд на другу половинку; вона наше дзеркало, здатне показати усі наші недоліки, причому не зменшуючи силу своєї любові до нас.

3) в закоханості люблячі дуже вразливі особливо з боку інших людей [Phaedr. 232c];

На думку вітчизняного сучасного філософа В. Малахова, під вразливістю любові мається на увазі саме вразливість люблячого серця страждання, конечністю, самою онтологічною недосконалістю предмета закоханості. Любов крихка і люблячі частіше страждають від жорстокості своїх коханих. Люди стають настільки вразливими через нерозуміння [6, с. 232]. Вразливість полягає також в тому, що люблячі здаються для оточуючих – іншими «дивними», «незрозумілими», ніби юродивими, – тобто людьми, яким чужі комфорт, затишок і різні земні блага. Їм властива максимальна відмова від мирських цінностей.

4) закохані дуже позитивно ставляться один одного, проте коли минає почуття, вони розкаюються в цьому [Phaedr. 231a];

Та особистість, в яку ми закохані, стає для нас – втіленням усього людства, тому вона стає для нас «єдиною, милою». Мірилом усіх речей в дискурсі закоханості є предмет любові, він схожий на маяк, факел.

Факел – це символ, що означає шлях, справжню нитку Аріадни, «маяк», тобто тут він означає шлях людини (куди йти і з ким). Любов має таку силу, яка здатна затьмарити інші «факели» (багатство, любов до влади, комфорт, затишок).

5) той, хто закоханий повинен бути готовий багато працювати, готовий до жертвності заради тієї, кого любить, а й іноді і до страждання [Phaedr. 231b, 233c];

Якщо любов – це праця, то вона повинна рости, розвиватися, особливо пройти випробування часом. Недостатньо тільки зустрічатися, треба ще й боротися, щоб ця любов берегти і рости, щоб вона не втратила свою цілющу силу.

6) закохані бояться, щоб хтось з них побачив іншого в девіантній чи аморальній поведінці [Phaedr. 233b].

Цим аспектом Платон зазначає про те, що закохані намагаються не чинити чогось лихого. Вже істинна закоханість (не лише тілесна пристрасть) передбачає вигнання злого та лихого з свого серця і налаштування своєї свідомості лише на добродіяння. Закоханість за природою несумісна зі злом та не вимагає злочинів «заради любові», бо тоді ж ми втрачасмо це прекрасне і світле почуття в собі і до нас самих. Вона виступає найчастіше противагою всьому потворному і злому в етико-естетичних координатах. Предмет любові для люблячого не просто не пов'язаний з ними; він виступає таким собі маркером для розуміння того, що погано, а що добре, що прекрасно, а що, насправді, потворно.

Розглянувши експлікацію закоханості в діалозі «Федр», варто відзначити, що Платон не оминув у діалогах ще такий «навкололюбівний» феномен як дружбу.

Взагалі підкреслимо, що саме Платон першим серед філософів присвятив працю детальному аналізу та з'ясуванню природи і сутності дружби. Чому ж до нього з давньогрецьких філософів ніхто, по суті, не говорив про дружбу, на відміну від любові? Слушно зауважує західний дослідник філософії дружби Х. Сваре: «Можливо, це мовчання вказує на те, що дружба не любить пильної уваги? Італійський філософ Ф. Альбероні стверджує наступне: дружба – це те, що спонтанно виникає між людьми, які один одному подобаються і один одного поважають. Це феномен, який підіймає нас над буденністю. Водночас дружба передбачає невинну наївність. Вона не терпить жорсткого аналізу. Можливо, небагатослівність в тому, що стосується дружби, пояснюється також тим, що дружба – це «щось, що просто трапляється». Ми не можемо ні керувати нею, ні вплинути на неї. Тому немає і причини говорити або думати про дружбу» [8, с. 12]. Однак, саме Платон все ж концептуалізує у філософському аспекті дану проблему в одному з діалогів, а саме у «Лісиді».

Основна проблема, яку намагається вирішити Платон полягає в наступному: дружба – це єдність протилежностей чи єдність спільних за переконаннями, цінностями людей? Розглянемо кожний з цих варіантів більш детально.

Питання подібності та тяжіння одного до одного містить корені ще у докласичній давньогрецькій філософській думці, проте воно перебувало в онтологічній площині. Згадаємо Емпедокла, який говорить, що подібне пізнається подібним [DK 31 B 109]). Однак, саме Платон це питання перемістив в

антропологічну проблематику стосовно феноменів як дружби, так і любові.

У діалозі «Лісід» він говорить наступне: «Чи дружить подібний з подібним, наскільки він йому подібний, та чи корисна така людина іншому, подібній їй людині? Або може краще наступним чином: яку може принести користь чи шкоду певне подібне будь-якому іншому подібному, яку б воно не могло принести собі самому? Або що воно може зазнати від собі подібного, якщо саме є подібним останньому? Як можуть такі подібні люди тяжіти один до одного, якщо вони не можуть надати один одному жодної допомоги? Чи це взагалі можливо?» [Lys. 214e–215a].

Чому виникають такі запитання? Що спонукало античного мислителя на такі роздуми про дружбу в античному суспільстві? Ймовірно, вже в ту давню епоху розуміли, що «дружба – це острів етичності в позбавленому моральності світі, де усі воюють проти всіх. Дружба існує у вигляді окремих крихітних крапель, що з'являються то там, то тут, як щось зайве, як розкіш, якою час від часу нагороджує нас доля, але з якою ми можемо і не зустрітися зовсім. Бо наше життя може виявитися наповненим тільки зіткненнями, інтригами, махінаціями, спокусами, обманом і нічим більше» [1, с. 104].

Якщо справді в основі дружби лежить подібність характерів, цінностей і т.п., то тоді можна говорити про друга як про «третє плече». Наближаючись і обертаючись до нас, інший може стати нашим другом; адже сама «інакшість» друга проявляється, зокрема, в його екзистенціальній поступливості: готовність повернутися до статусу «іншого» (в сенсі – не «єдиного»), відступити у тень, бути для нас вже не предметом захоплення, а скромним помічником і співробітником. Платон формулює проблему, про яку згодом А. де Сент-Екзюпері скаже наступним чином: «Любити – не означає дивитися один на одного, це означає разом дивитися в одному напрямку». Допомоги «згори», як в земному, так і в небесному сенсі, очікують не від друзів... Друзі, хто б не був нам другом, розширюють простір нашого життя по горизонталі, створюють разом з нами і для нас самих – а ми для них – якусь стійку спільність, коло друзів [5, с. 132].

Проте водночас Платон наголошує, що «автори ці вважають хороших людей подібними і дружніми один одному, що ж стосується людей поганих, то, як про них кажуть, вони ніколи не бувають в ладу навіть з самими собою, навпаки, вони нерозумні і невірноважені; а той, хто не в ладу з самим собою, але, навпаки, у розладі, навряд чи може бути дружнім з іншим» [Lys. 214d–e].

Давньогрецький мислитель цим зауваженням підкреслює, що треба бути обережним до висловлювань стосовно природи та специфіки того чи іншого прояву міжособистісної дружби. В даному контексті піднімається питання чи можлива дружба між злими людьми, які заздять, чинять лихі та підступні справи? Якщо так, якщо можлива певна єдність між такими людьми, то чи справедливим є те, щоб назвати ці стосунки дружбою?

Безперечно, він наголошує на тому, що такі стосунки в ім'я ненависті, користі та т.п. не заслуговують на те, щоб дружбою йменуватися. І насправді «дружба – мовчазний договір між двома тонко чуттєвими і добродішними особистостями. Я кажу «тонко

чуттєвими», наголошує Вольтер, тому що монах або відлюдник можуть бути цілком добродішними людьми і прожити життя, так і не дізнавшись, що таке дружба. Я кажу «добродішними», тому що лиходії потребують лише спільників, марнотратники життя – у чарці, скупі – у компаньйонах, політики збирають навколо себе своїх прихильників, нероби заводять лише поверхневі зв'язки, правителі перебувають у спільноті придворних, і тільки у чесноті люди бувають друзями» [10, с. 54–55].

Дружба як прояв любові, на думку Платона, онтологічно не може мати фундаментом щось злого та поганого. Адже якщо лихі люди мають спільні цілі, то у них відсутній такий рівень довіри, піклування та відповідальності один перед одним. А головне, що такий прояв стосунків навряд чи може бути конструктивним та творчим союзом. Такі стосунки лише можуть мати девіантні наслідки та деструктивні вчинки. Натомість дружба, про яку говорить Платон, – це такий прояв міжособистісних стосунків, який народжується з товаришкості, коли двоє або троє помітять, що вони щось розуміють однаково.

Існує також інша версія щодо природи дружби, яка полягає в тому, що за своєю суттю вона все-таки «горизонтальна»: вона зрівнює принца і жебрака, праведника та шахрая і т.д. Платон, аналізуючи даний варіант вирішення питання посилається на Гесіода, який, на його думку, дотримувався наступної думки: «І щодо всього іншого він (Гесіод – В. Т.) наступним чином стверджував, ніби неминуче, що чим більше одне подібне іншому, тим більше обидва вони відчують взаємну неприязнь, заздрість й ворожнечу, водночас ті, які між собою не схожі, сповнені дружби. Тому бідний неминуче буде другом багатому, слабкий – сильному, бо вони можуть в такому випадку розраховувати на допомогу, хвора людина буде другом лікарю; і так само будь-яка недосвідчена людина буде любити і поважати обізнану» [Lys. 215d].

Тому є справедливою думка про те, що «не обов'язково, щоб усі твої друзі подобалися тобі однаково сильно, але мінімальна симпатія все ж повинна бути, перш ніж ти зможеш назвати когось другом. Дружба також не завжди повинна характеризуватися лише хорошими почуттями. Людина може гніватися на друга, її можуть дратувати певні сторони його характеру, вона також може розсердитися або образитися на те, що він робить або говорить. Але за всім цим має бути присутнім прийняття тобою цієї людини. У ньому має бути щось, що тобі подобається або що ти цінуєш. Людина повинна бажати йому добра. Коли це зникає, дружба закінчується» [8, с. 22].

Саме в дружбі, на думку Платона, може бути подолана та чи інша розрізненість, суперечливість людських характерів, принципів та ідей. Це, звичайно, не вимагає того, що кожен з учасників дискурсу дружби має «підлаштовуватися» один до одного, однак це передбачає глибинне розуміння інакшості, унікальності, неповторності та почасти суперечливості (стосовно нас) особистості, яка стала в нашій долі близькою людиною.

«У ще більш піднесених виразах він міркував про те, що подібне ніяк не буває дружнім подібному, але насправді все навпаки: найбільша дружба існує між крайніми протилежностями. І кожен тяжіє саме до своєї крайньої протилежності, але не до своєї подобі:

сухе прагне до вологого, холодне – до гарячого, гірке – до солодкого, гостре – до тупого, порожнеча – до наповненості, а наповненість – до порожнечі, і все інше – таким саме порядком. Адже протилежне живить протилежне, тоді як подібне не отримує нічого від подібного» [Lys. 215e–216a].

У цьому контексті доречним буде пригадати твір світового класика Г. Гессе «Нарцис та Боккадор». У цьому творі розповідається про дружбу двох абсолютно різних людей. Нарцис – вчений та аскет, Боккадор – досить чуттєва, артистична натура, але сам він цього не знає, тому що зріє свого дитинства і любові до матері. Друг Нарцис спонукає його заглибитися в самопізнання і знайти свою справжню природу. І коли Боккадору це вдається, він іде з монастиря, щоб знайти свою долю, і залишає Нарциса, незважаючи на те, що любить його, як і раніше.

Тому, безперечно, дружба між протилежностями, про яку говорить Платон передбачає наступне: «Мета наша не в тому, щоб зблизитися... не в тому, щоб один перетворився на іншого, а в тому, щоб пізнати один одного і навчитися бачити і поважати іншого таким, яким він є насправді: як нашу протилежність, а в чомусь і як наш додаток» [9, с. 99]. Така розмова, типова для дружби між людьми, які мають протилежні характери, принципи та цінності, може відбуватися між людьми будь-якого віку: і у двадцять років, і у п'ятдесят.

Отже, проаналізувавши в загальних рисах експлікацію феноменів закоханості та дружби в діалогах Платона «Федр» та «Лісід» відповідно, можемо зробити наступні висновки:

1. Закоханість, на думку давньогрецького мислителя, є негативним феноменом у структурі людського буття. Така позиція Платона обумовлена тим, що, на його погляд, вона приносить із собою більше тривоги, страждань, болю, ніж людині, яка не перебуває в цьому стані. Проте водночас він торкається і «позитивних» аспектів дискурсу закоханості, а саме – відчуття абсолютної значущості існування люблячої особистості та усе, що з нею пов'язане;

2. Дружба, згідно з концепцією Платона, може бути двох видів: така, що заснована на протилежних цінностях, характерах, роду діяльності, і така, що в основі своїй передбачає спільні інтереси, зацікавлення тощо. Античний мислитель наголошує на важливості обох видів дружби у міжособистісних стосунках, підкреслюючи при цьому, що стосунки між лихими людьми недоречно називати дружбою.

#### Список використаних джерел

1. Альберони Ф. Дружба // Ф. Альберони. Дружба і любовь. – М.: Прогресс, 1991. – С.181–318.
2. Альберони Ф. Любовь // Ф. Альберони. Дружба і любовь / пер. с итал.; общ. ред. А. В. Мудрика. – М.: Прогресс, 1991. – С.5–180.
3. Бауман З. Нужен ли любви рассудок? / З. Бауман // Индивидуализированное общество / пер. с англ.; под ред. В. Л. Иноземцева. – М.: Логос, 2005. – С.205–220.
4. Ильин И. А. О любви / Иван Ильин // Путь к очевидности. – М.: Республика, 1993. – С.154–164.
5. Малахов В. Дружба как род любви / В. Малахов // Дружба: ее формы, испытания и дары / сост. К. Б. Сигов. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2008. – С.129–134.
6. Малахов В. А. Уязвимость любви / В. А. Малахов // Вопросы философии – 2002. – №11. – С.231–237.
7. Мануссакис Д. П. Бог после метафизики. Богословская эстетика / Д. П. Мануссакис. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2014. – 416 с.

8. Сваре Х. Философия дружбы / Пер. с норв. И. Вороновой. – М.: Прогресс–Традиция, 2010. – 256 с.
9. Hesse H. Narciso e Boccadoro. – Milano, 1982.
10. Voltaire. Dizionario Filisofico. – Milano, 1970.

#### References

1. Al'beroni F. Druzhiba // F. Al'beroni. Druzhiba i ljubov'. – M.: Progress, 1991. – S.181–318.
2. Al'beroni F. Ljubov' // F. Al'beroni. Druzhiba i ljubov' / per. s ital.; obshh. red. A. V. Mudrika. – M.: Progress, 1991. – S.5–180.
3. Bauman Z. Nuzhen li ljubvi rassudok? / Z. Bauman // Individualizirovanoe obshhestvo / per. s angl.; pod red. V. L. Inozemceva. – M.: Logos, 2005. – S.205–220.
4. Il'in I. A. O ljubvi / Ivan Il'in // Put' k ochevidnosti. – M.: Respublika, 1993. – S.154–164.
5. Malahov V. Druzhiba kak rod ljubvi / V. Malahov // Druzhiba: ee formy, ispytaniya i dary / sost. K. B. Sigov. – K.: DUH I LITERA, 2008. – S.129–134.
6. Malahov V. A. Ujazvimosť ljubvi / V. A. Malahov // Voprosy filosofii – 2002. – №11. – S.231–237.
7. Manussakis D. P. Bog posle metafiziki. Bogoslovskaja jestetika / D. P. Manussakis. – K.: DUH I LITERA, 2014. – 416 s.
8. Svare X. Filosofija družby / Per. s norv. I. Voronovoj. – M.: Progress–Tradiciya, 2010. – 256 s.
9. Hesse N. Narciso e Boccadoro. – Milano, 1982.
10. Voltaire. Dizionario Filisofico. – Milano, 1970.

*Turenko V. E., PhD, candidate of philosophical science, junior research fellow of philosophical faculty of Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine, Kyiv), amo-ergo\_sum@ukr.net*

#### Features view of Plato on differentiation of friendship and infatuation: an attempt of the question

*The article provides a comprehensive coverage of the explication of friendship and infatuation in the heritage of Plato. It turns out that infatuation, according to the ancient thinker, is mostly a negative phenomenon in the structure of human existence. This position of Plato is due to the fact that, in his opinion, she brings with it more anxiety, suffering, pain than a person who is not in this state. It has been found that friendship, according to Plato's concept, can be of two types: one that is based on the opposite values, characteristics, kind of activity, and such that its interests are based on common interests, values, etc.*

**Keywords:** friendship, infatuation, Plato, «*Phaedrus*», «*Lysis*», ancient philosophy, philosophy of love.

\* \* \*

УДК 37.013.73(477.83+438)

**Гончаренко О. А.,**

кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та соціально-економічних дисциплін, Національна академія Державної прикордонної служби України ім. Богдана Хмельницького (Україна, Хмельницький), olgegoncharenko@gmail.com

#### ІДЕЯ УНІВЕРСИТЕТУ У ЛЬВІВСЬКО–ВАРШАВСЬКІЙ ШКОЛІ СТАТТЯ 3. АВТОНОМІЯ УНІВЕРСИТЕТУ

*Розкрито зміст поняття «автономія університету» з огляду видатних вчених – представників усього світу відомої інтелектуальної формації «Львівсько–Варшавська школа» (ЛВШ) (1895–1939). Здійснено аналіз філософсько–педагогічних рефлексій на тему автономії університету у працях таких представників ЛВШ, як Юзеф Марія Бохенський, Тадеуш Котарбінський, Тадеуш Чезговський, Станіслав Оссовський. При цьому проведено порівняльний аналіз з думками сучасних філософів на ту ж саму тему, а саме з поглядами Жака Дерріди, Марєка Кєска, Стіва Фулера та Сергія Курбатова. Виявлено, що під автономією університету представники ЛВШ розуміли право на самоврядування, відкриту діяльність, служіння народу та суспільству. Звернено особливу увагу, що автономію університету філософи ЛВШ не ототожнювали з абсолютною ізоляцією від нурту суспільного життя. На думку учнів Казимира Твардовського автономія університету повинна полягати у відкритості на користь праці для загальнолюдського блага.*

**Ключові слова:** ідея університету, Львівсько–Варшавська школа, філософія освіти.